

MODERN METHODS OF APPLYING SCIENTIFIC THEORIES

Proceedings of the X International Scientific and Practical Conference

Lisbon, Portugal
March 14 – 17, 2023

UDC 01.1

The 10th International scientific and practical conference “Modern methods of applying scientific theories” (March 14 – 17, 2023) Lisbon, Portugal. International Science Group. 2023. 481 p.

ISBN – 979-8-88896-520-7

DOI – 10.46299/ISG.2023.1.10

EDITORIAL BOARD

<u>Pluzhnik Elena</u>	Professor of the Department of Criminal Law and Criminology Odessa State University of Internal Affairs Candidate of Law, Associate Professor
<u>Liudmyla Polyvana</u>	Department of Accounting and Auditing Kharkiv National Technical University of Agriculture named after Petr Vasilenko, Ukraine
<u>Mushenyk Iryna</u>	Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Mathematical Disciplines, Informatics and Modeling. Podolsk State Agrarian Technical University
<u>Prudka Liudmyla</u>	Odessa State University of Internal Affairs, Associate Professor of Criminology and Psychology Department
<u>Marchenko Dmytro</u>	PhD, Associate Professor, Lecturer, Deputy Dean on Academic Affairs Faculty of Engineering and Energy
<u>Harchenko Roman</u>	Candidate of Technical Sciences, specialty 05.22.20 - operation and repair of vehicles.
<u>Belei Svitlana</u>	Ph.D., Associate Professor, Department of Economics and Security of Enterprise
<u>Lidiya Parashchuk</u>	PhD in specialty 05.17.11 "Technology of refractory non-metallic materials"
<u>Levon Mariia</u>	Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Scientific direction - morphology of the human digestive system
<u>Hubal Halyna Mykolaiivna</u>	Ph.D. in Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor

63.	Нечитайло Л.Я., Крисак В., Олевич С. ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ СЕРЕД УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	262
64.	Нурпеисова С.А., Джумабаева С.Т., Аркабаева С.К., Сағындықов Р.Ш., Укешов Т.Р. СПОРТ ПСИХОЛОГИЯСЫ	265
65.	Олексієнко О. РОЛЬ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СТВОРЕННІПРОСТОРУ ОСВІТИУКРАЇНИ	269
66.	Садова П.О., Сулицький В.В. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ДІТЬМИ В СІМ'І	274
67.	Тимків І.В., Ромаш І.Р., Тимків І.С., Близнюк М.В., Венгрович В.В. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТА- МЕДИКА	280
68.	Трофімчук Л.О., Семенчук С.С. ОСОБЛИВОСТІ УПРОВАДЖЕННЯ ХМАРНОГО СЕРВІСУ GOOGLE CLASSROOM В ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ОБЛАСНОГО НАУКОВОГО ЛІЦЕЮ М. РІВНЕ	282
69.	Хоменко В. ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ОСВІТИ У ГРОМАДАХ	287
70.	Чубенко В.А. ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ГЕЙМІФІКАЦІЇ В ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	290
71.	Юе Цзунлянь ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	294
PHARMACEUTICS		
72.	Syrova G., Chalenko N., Levashova O., Khaustova M., Gaichjuk A. THE STUDYING OF ANALGESIC ACTIVITY OF NEW PHARMACEUTICAL COMPOSITION IN THE EXPERIMENT	297

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ДІТЬМИ В СІМ'І

Садова Поліна Олександрівна

студентка 3 курсу освітньої програми «Соціальна робота»
факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка

Суліцький Вадим Володимирович

кандидат психологічних наук, доцент
факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка

Сьогодні проблема жорстокого поводження з дітьми в сім'ї є поширеною, проте влада намагається боротися з цим явищем. Створені гарячі лінії для людей, які постраждали від насилля, проводяться благодійні акції, розробляються навчально-тренінгові програми, відбувається взаємодія з правоохоронними органами і організуються центри для сімей, в яких є випадки насилля. Хоча заходи і вживаються, але є чинники, що породжують насилля над дитиною в сім'ї. На даний час наша країна переживає нестабільне положення, цьому є багато причин, серед яких: економічні кризи, пандемія COVID-19, війна тощо. Багато батьків втратили роботу та почали більше часу проводити вдома, виливати свою агресію на дитину, наче дитина винна у звільненні з роботи чи інших труднощах.

Актуальність даної проблеми підтверджується прийняттям Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [1].

Проблема насильства в сім'ях підтверджується статистичними даними: у 2018 році було засуджено 225 людей, які вчинили насилля над дитиною, а в 2020 році – 921 людина. За даними Національної соціальної сервісної служби України, за минулий рік органи і установи, що протидіють домашньому насильству, зафіксували 211 362 звернення щодо насильства в сім'ї.

Аналіз робіт сучасних дослідників дозволив нам виокремити декілька напрямів розгляду цієї проблеми: обґрунтування проблеми попередження жорстокого ставлення до дітей (В. Боровик, А. Мірошниченко, О. Калашник та ін.); соціально-правовий захист дітей від жорстокості (В. Голіна, С. Котова-Олійник, Г. Черепанова та ін.); аналіз зарубіжного досвіду попередження явища жорстокості щодо дітей (З. Зайцева, І. Зверєва, В. Оржеховська, О. Пилипенко, І. Мачуська, В. Железнов, А. Піонтковський та ін.); визначення загальних питань превентивного виховання з проблеми негуманної поведінки дорослих щодо дітей (Я. Бордіян, О. Доукіна, В. Оржеховська, К. Мілютіна, Л. Пономаренко, Е. Кант, В. Постовий, Н. Стрельникова, П. Щербань та ін.).

Відповідно досліджень Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, 33 440 неповнолітніх з 52 600 сімей потребують соціального та правового

захисту; 90% дітей, які втекли з дому, навіть якщо у них є батьки, не можуть повернутися через негативне ставлення до них в сім'ї. Статистика в Україні просто вражаюча: кожна третя дитина не доживає до трирічного віку; кожен п'ятий стає бездомним; кожний десятий позбавляє життя самогубством; тільки кожен дев'ятий ходить у школу здоровим; тільки кожні двадцять закінчують школу здоровими; кожна тридцять друга дитина покинута; дев'яносто покинутих немовлят містяться на шістдесяті ліжках у кожному дитячому будинку. Щодня на телебаченні, в соціальних мережах і пресі з'являються шокуючі повідомлення про побиття дитини батьками. Проте дуже багато випадків не зареєстровані [2].

У звичному розумінні, насильство це незаконне застосування сили, тобто примусовий вплив на іншу людину проти її волі. Поняття «насильство» має юридичні та фактичні ознаки: незаконність насильства; умисний характер дій; фізичний і (або) психічний вплив; предмет впливу – фізична та психічна основа особистості; об'єкт впливу – свідомість і воля жертви; функція насильства – придушення (руйнування) або примус; суспільно шкідливі наслідки насильницького впливу у вигляді значної шкоди або небезпеки її нанесення [3].

Україна, за часи незалежності, ратифікувала Конвенцію ООН проти катувань, інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведінки чи покарань, положення якої розробляє й уточнює міжнародні стандарти в цій галузі [4], Європейську конвенцію про запобігання катуванням та нелюдській або принижуючій поведінці чи покаранням, де не визначається катування, але передбачається дієвий міжнародний механізм реалізації статті 3 Конвенції про захист прав людини та основних свобод [5].

Соціальна робота з профілактики насильства щодо дітей – це одна із форм соціально-педагогічної діяльності, що здійснюється уповноваженими структурами, що спрямована на попередження, усунення та подолання чинників ризику виникнення насильства щодо дітей; раннє виявлення насильства; організацію системи заходів, спрямованих на надання допомоги дитині, яка постраждала від насильства, а також на роботу з агресором з метою недопущення повторних випадків насильства [6].

Першою стадією є профілактика. Важливість її полягає в тому, що у людей формують певну систему із допустимих цінностей, які притаманні суспільству. Друга стадія – це запобігання. Це дії та заходи, що перешкоджають виникненню ситуацій, які б могли нести в собі загрозу для життєдіяльності самої особи, а також найближчого для неї оточення. Третя стадія – присікання. Це діяльність, яка спрямовується на застереження протиправної поведінки, що може нести в собі пагубні наслідки для індивідів і суспільства загалом.

Соціально-профілактичну роботу щодо протидії жорстокому поводженню з дитиною в сім'ї потрібно проводити з батьками, дітьми, а також з педагогами закладів освіти. Зокрема, робота з батьками передбачає, насамперед, їх інформування про: права та потреби дітей, права й обов'язки батьків щодо дітей, особливості розвитку дітей, родинного виховання, жорстокого поводження з дітьми та насильства в сім'ї (його сутність, наслідки, відповідальність); формування толерантності, життєвих сімейних умінь і навичок (комунікативних,

прийняття рішень, прогнозування, управління собою). Формами соціально-профілактичної роботи з батьками є: лекторії, батьківські університети, батьківські збори, тренінги, школи батьківських почуттів, школи молодих батьків.

Водночас треба здійснювати соціально-профілактичну роботу з дітьми. Результатом такої роботи є: знання дитини про власні права у сім'ї; вміння захиститись від насильства; знання дитини про дії у кризовій ситуації; інформованість, до кого і як звертатись у таких випадках.

Вважаємо, що для створення системи роботи з профілактики насильства та жорстокого поводження з дітьми, доцільною буде саме поетапна організація діяльності працівників відповідних соціальних служб:

1. Етап діагностування або визначення масштабів проблеми, який передбачає проведення психодіагностичної роботи шляхом систематичного спостереження за учасниками освітнього процесу, вивчення мікроклімату в учнівському, батьківському, педагогічному колективах; анкетування усіх учасників на предмет поширення у навчальному закладі та у сім'ї явищ насильства та жорстокості; встановлення стосунків довіри та взаєморозуміння соціальних служби із адміністрацією, учнями, батьками, педагогами.

2. Сутність етапу інформування або психологічної просвіти учасників навчально-виховного процесу полягає в тому, що психолог спільно із соціальним педагогом і адміністрацією здійснює організацію та проведення різноманітних заходів щодо висвітлення положень законодавчої бази з метою захисту дітей від насильства та жорстокого поводження; створює інформаційні стенди, куточки, готує інформаційні матеріали для класних керівників, батьків, педагогів, учнів; проводить просвітницькі заходи для учнів, педагогів, батьків; залучає до їх проведення представників громадськості.

3. Етап розвитку навичок альтернативної поведінки або психокорекційного впливу передбачає проведення індивідуальних та групових занять для учнів, педагогів, батьків.

4. Етап психологічного консультування або власне психологічної допомоги дає можливість надавати індивідуальні чи групові консультації для учасників освітнього процесу, які постраждали від насильницьких дій чи здійснили такі дії [7].

Особливість змісту соціально-педагогічної роботи, спрямованої на розв'язання проблеми домашнього насильства, можна уявити як поєднання чотирьох основних елементів: запобігання домашньому насильству; робота з сім'ями і окремими категоріями, де поєднання макро- та мікрофакторів створює / може створити підвищений ризик зловживання батьківськими правами; надання підтримки та допомоги потерпілим, свідкам насильства й особам, яким загрожує насилля.

Зміст соціально-профілактичної роботи щодо жорстокого поводження з дітьми становить: формування толерантності в сім'ї, мікросередовищі, школі; просвіта про права дітей, суб'єктів їх захисту; формування вміння протистояти насильству та жорстокому поводженню; формування життєвих умінь і навичок

щодо ситуації жорстокого поводження та насильства; організація дозвілля та відпочинку дітей на засадах гуманізму; створення умов для самовиявлення лідерів, позитивних якостей особистості.

Технологіями роботи в напрямі подолання сімейного насильства над дітьми є: особистісно-орієнтована, технологія «рівний-рівному», рекламно-інформаційні технології. Розглянемо короткий зміст даних технологій.

1) Особистісно-орієнтована – це методологічна орієнтація в професійній діяльності, що дозволяє за допомогою опори на систему взаємопов'язаних понять, ідей і способів дій забезпечити та підтримати процеси самопізнання, саморозвитку та самореалізації особистості дитини, тобто її неповторної індивідуальності. В цій технології дитина – суб'єкт взаємодії, а суб'єкт це індивід чи група, які характеризуються усвідомленою та творчою активністю і свободою у пізнанні та перетворенні себе і навколишньої дійсності [8].

2) Технологія «рівний-рівному» передбачає роботу волонтерів, членів громадських організацій серед однолітків (як серед дітей, так і серед батьків). Предметом роботи з однолітками в аспекті запобігання жорстокого ставлення до дітей можуть бути: права дітей, їх захист; установи і особи, які захищають дітей, надають їм підтримку і допомогу; навички спілкування з дорослими, дітьми; навички відмови у тому, що є маніпуляцією; навчання самозахисту в дитячому середовищі, сім'ї, на стадії підліткових побачень, у дитячому закладі; права та обов'язки батьків, педагогів, їх відповідальність; побудова міжособистісних стосунків; формування толерантності. Ця технологія ґрунтується на провідній діяльності підлітків – спілкуванні та бажанні зайняти гідне місце в колективі, мати роль лідера, бути авторитетним (за теорією Берна – дорослим і рівним); самореалізованим і корисним [9].

3) Соціальна реклама та соціальні інформаційні кампанії належать до первинних засобів профілактики, адже метою соціальної реклами є зміна ставлення суспільства або окремих його представників до проблеми чи групи людей, а в перспективі – створення нових соціальних цінностей.

4) Соціальний патронаж – одна з універсальних форм роботи, що передбачає надання різних видів домашньої допомоги: матеріальної, психологічної, освітньої тощо. Патронат може бути одноразовим або регулярним, залежно від родини, покладених завдань, змісту патронатної допомоги.

Соціальна робота в аспекті протидії жорстокому поводженню з дітьми має такі завдання: інформувати про сутність і наслідки жорстокого поводження з дітьми, відповідальність за них; показати моделі сімейного та соціального виховання, людських відносин, які ґрунтуються на гуманних і демократичних принципах; пояснити права членів сім'ї, навчити їх реалізовувати та захищати й на цій основі будувати власні моделі сімейного життя та сімейного виховання; змінити ставлення суспільства до жорстокого поводження з дітьми, активізує громадянську позицію людей; сприяти самореалізації дітей та дорослих [10].

Отже, соціально-педагогічна профілактика насильства щодо дітей – вид діяльності, що здійснюється уповноваженими структурами та спрямований на запобігання, подолання ризику виникнення насильства; раннє виявлення проявів

насилля; організація системи заходів, що спрямовані на надання допомоги постраждалій дитині, а також на роботу з особою-агресором задля недопущення повторних фактів насилля [11].

Проаналізувавши дані щодо цієї проблеми, ми дійшли висновку, що жорстоке поводження з дітьми є великою проблемою та вимагає подальшого вивчення та розробки профілактичних заходів.

Список літератури:

1. Бондар В. Шляхи протидії домашньому насильству в Україні. *Юридичний вісник*. 2020. № 1. С. 132–136. URL: <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i1.1570>
2. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. 2009. 208 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk742813.pdf> (дата звернення 05.03.2023 року).
3. Закон України «Про попередження насильства у сім'ї» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2789-14#Text> (дата звернення 01.03.2023 року).
4. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/pt/reports.leftcol?ptid=750> (дата звернення 03.03.2023 року).
5. Оржеховська В., Пилипенко О. Превентивна педагогіка. Черкаси : Вид. Чабаненко Ю., 2007. 284с. URL: <https://refdb.ru/look/2748060.html> (дата звернення 03.03.2023 року)
6. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. Київ : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2007. URL: https://ev.vue.gov.ua/wp-content/uploads/2018/02/Law_full.pdf (дата звернення 04.03.2023 року)
7. Шендеровський К.С. Попередження насильства в сім'ї : технологія тренінгу. *Психологічна газета*. 2004. № 12. URL : <https://vipsoft.blob.core.windows.net/contest/93b5194c17a3fbd0d12db8c8f5b0abde.pdf> (дата звернення 04.03.2023 року)
8. Соціально-правовий захист дітей від насильства в сім'ї. URL : <https://docplayer.net/48005621-Socialno-pravoviy-zahist-ditey-vidnasilstva-v-sim-yi.html> (дата звернення 04.03.2023 року).
9. Програма тренінгових занять «Не смійся з мене» : навч.-метод. пос. для соц. педагогів, практич. психологів та вихователів / За ред. Т.Л. Лях. Київ : Четверта, 2015. 96 с.
10. Журавель Т. В., Коробченко Н. М., Нікітіна О. М., Сафронова О. Ф. Попередження, виявлення і подолання випадків насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дітьми : тренінговий курс / За заг. ред. О. В. Безпалько, Т. В. Журавель. Київ : ТОВ «К.І.С.», 2010. 167 с. URL:<https://www.osce.org/files/f/documents/6/4/93318.pdf> (дата звернення 05.03.2023 року).

11. Мачуська І. М. Форми і методи профілактики насильства над дітьми в сім'ї. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2010. № 14. с. 365-372. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/3550/1/Machuska.pdf> (дата звернення 05.03.2023 року).